

Římský den oslavil Germanikovo vítězství nad barbary

„Patres et conscripti, vznešený lide římský.“ Tímto slavnostním oslovením přivítal v sobotu 13. června císař Tiberius v areálu Archeologického parku Liboc zástupce senátu i shromážděnou veřejnost, a zahájil tak druhý ročník Římského dne, který měl za cíl přiblížit návštěvníkům každodenní život antické společnosti.

Imperátor pak pokračoval slovy: *„Když jsme se zde sešli loňského roku, tedy roku 767 A.U.C. [od založení „Věčného města“], na pohřbu prvního císaře římského a otce vlasti, božského Augusta, nacházela se celá říše i společnost v nelehké situaci. Opustil nás zručný kormidelník na kapitánském můstku státu a římské armády čelily v lesích Germánie zákeřným útokům barbarských povstalců. Naše vlast byla v ohrožení! S potěšením vám mohu oznámit, že letošní rok 768 A.U.C. můžeme chápat jako rok obratu k lepšímu. Mému synovci a adoptivnímu synu Germanikovi se podařilo válkou zkrotit odbojné Germány, a vrátit tak našemu národu i státu jeho čest. Čest, která před šesti lety utrpěla hanebnou porážkou tří Varových legií v Teutoburském lese. Germanikus dostal svému čestnému přídomku a odkazu svého vznešeného otce Drusa, když opět nastolil ve vzbouřené provincii řád, získal zpět ukořistěné orly legií a předal do našich rukou Thusneldu, zajatou manželku vůdce vzbouřenců Arminia. Na počest vítěze zde dnes pořádáme jeho velkolepý triumf, po němž budou následovat Ludi Germanici, hry pro veškerý shromážděný lid.“*

Návštěvníci tak měli v následujících sedmi hodinách možnost detailně nahlédnout do svátečního dne římské společnosti. Nejen že zhlédli defilé legií s odevzdáním orlů zpět císaři, odměnění Germanika a velkorysé osvobození Thusneldy, ale

spatřili též velkolepou přehlídku a bojovou ukázkou nasazení římského vojska proti barbarům. Následovalo napínavé vystoupení gladiátorů i zapojení nejmladších návštěvníků (jako potenciálních rekrutů) do výcviku vojska. Nejen chlapci, ale i mnohé odvážné dívky ocenili možnost projížďky na legionářské „želvě“.

Odpolední program začal slavnostní nekrvavou obětí před oltářem „Božkého Augusta“, po níž následovalo divácky vděčné rozsápání germánského zajatce divokým vlkem. V rámci „Germanikových her pro veškerý lid“ přišli opět ke slovu legionáři i gladiátoři včetně aktu osvobození statečného odsouzence samotným císařem. Letošní Římský den na Liboci pak vyvrcholil slavnostní přísahou přítomných legií imperátoru Tiberiovi, který bohatý sobotní program oficiálně ukončil. Všichni zúčastnění měli po celou dobu možnost občerstvit se pivními speciály (dle germánské receptury připravenými), víny středomořskými i středoevropskými nebo čistou vodou s citrusy a současně ochutnat řadu specialit autentické římské kuchyně.

Na otázky týkající se příprav a historie celé akce nám odpověděl jeden z jejích organizátorů dr. Petr Juřina.

Kde leží počátky tradice Římských dnů? Kdo přišel na myšlenku tyto oslavy každoročně pořádat?

Dávné kořeny těchto akcí můžeme spatřovat v naší letité spolupráci s nadšenci z historické skupiny *Legio X GPF*. S těmito „domácími legionáři“ z České kotliny se scházíme již od dob studií, kdy začali docházet na Ústav pro klasickou archeologii FF UK s dotazy ohledně detailů římské výstroje a výzbroje i dobových reálií. Zejména od docenta Jiřího Musila si tehdy odnesli řadu cenných doporučení a připomínek. Od devadesátých let minulého století se tak řada absolventů i studentů klasické archeologie účastnila mnohých akcí a vystoupení zmíněné skupiny. Odtud byl již jen krůček k

zapojení legionářů coby „živých ukázek“ do tematických přednášek a popularizačních programů spřátelených badatelů nejen z ÚKAR, ale např. též společnosti *Archaia Praha o.p.s.* Ta díky provozování archeologického parku v Praze 6 zapojovala dobrovolníky z Legie do vlastních vzdělávacích projektů pro školy i širší veřejnost.

Když jsme na počátku minulého roku připravovali s doktorem Pavlem Titzem odborné kolokvium věnované dvoumilionovému výročí úmrtí prvního římského císaře Augusta, připadl jsem na myšlenku doplnit vědecké setkání také nenásilnou osvětovou akcí pro veřejnost. Archeologický park v Liboci k tomu poskytl ideální platformu. Odezva veřejnosti byla mimořádná, stejně jako návštěvnická účast na loňském Římském dni v areálu parku. S císařem Augustem se přišlo rozloučit na 450 lidí, jimž jsme poskytli netradiční náhled do každodenního života antické společnosti. Mimořádný úspěch této akce nás s konečnou platností přesvědčil o smysluplnosti plánu pořádat Římský (resp. antický) den se specifickým tematickým zaměřením každoročně.

Kdy začala spolupráce obecně prospěšné společnosti Archaia s Filozofickou fakultou UK a jak se rozvíjela?

Naše vzájemná spolupráce trvá již celou řadu let. V rámci svých výukových programů byli studenti klasické archeologie na pracovištích společnosti Archaia seznamováni s praktickými aspekty oboru, k nimž zde mají bezprostřednější přístup než na „akademické půdě“ (např. provoz a metodika archeologické laboratoře, vytváření a správa specializovaných databází, příprava a odborné zajištění záchranných výzkumů apod.). Mnozí ze studentů ÚKAR též často participovali formou stáže na řadě výzkumů společnosti Archaia, ať již na území Prahy, či na lokalitách mimopražských. Velkou školou praktické archeologie byla pro ně zejména účast na projektu „Výzkum bývalých kasáren na náměstí Republiky v Praze 1“ představujícím největší odkryv městského jádra v dějinách české archeologie. Disponování vlastním archeologickým parkem také po léta poskytovalo

možnost seznamovat studenty v autentickém prostředí s trendy a možnostmi „experimentální archeologie“, relativně mladého odvětví našeho vědního oboru.

Až realizace loňského augustovského kolokvia nám však otevřela oči ve věci širšího využití potenciálu našeho archeologického parku v programech FF UK. Ukázkovými příklady takové kooperace byly v uplynulém roce především akce Hledá se Sofie (prázdninový program pro mladé badatele) a Mezinárodní den archeologie (prezentace oboru nejširší veřejnosti). Každoročními Římskými dny však možnosti vzájemné spolupráce zdaleka nekončí. Do budoucna zvažujeme např. systematické zapojení studentů do provozu Archeologického parku Liboc v rámci předmětu muzejní praxe. Zúčastnění frekventanti by si tak do života odnesli neocenitelné zkušenosti s prezentací výsledků vědeckého bádání nejrozličnějším cílovým skupinám z řad školní mládeže i široké veřejnosti.

Co čeká příznivce archeologie a starověkého Říma v příštím roce?

Na prázdniny jsme připravili dva turnusy příměstských táborů pro děti *Týden s archeologií* a v září si přijdou na své milovníci jednoho z tradičních historických nápojů při *Libockém pivobraní*. Tyto akce jsou sice vztaženy k jiným historickým obdobím, zájemci o antiku si však najdou styčné body na zdejší *Podzimní slavnosti* (pořádané 17. října v rámci *Mezinárodního dne archeologie*) nebo na *Svatomartinském posvícení* (připomínajícím světce, který byl současně jedním z nejznámějších římských důstojníků).

Samotní Římané se na Liboc vrátí v červnu roku 2016, kdy si zde společně připomeneme 1850 let od počátku markomanských válek, v jejichž průběhu byl na území dnešní ČR přítomen i sám císař Marcus Aurelius. Návštěvníci budou seznámeni s posledním pokusem Římanů o začlenění našeho území k Impériu a uvidí opět příslušníky X. legie, kteří před osmnácti staletími zbudovali svůj hlavní vojenský tábor u jihomoravského Mušova.

PhDr. Petr Juřina, Ph.D. (1967) vystudoval klasickou archeologii a historii na FF UK v Praze, kde získal i titul Ph.D. V letech 1992 až 1995 působil v Ústavu pro klasická studia AV ČR a zároveň se podílel na projektech Ústavu pro klasickou archeologii FF UK (zejména výzkumy římské vojenské stanice Mušov na jižní Moravě a řeckého emporia Pistiros ve střední Thrákii v dnešním Bulharsku). Od roku 1995 je archeologem Společnosti pro ochranu historického dědictví – ARCHAIA o.p.s., jejímž ředitelem se stal v roce 2001.

Již od studií se zaměřuje především na kulturní vztahy mezi antickými oblastmi a pravěkou střední Evropou, tradice antiky a dějiny astronomie. Přednáší dějiny umění pravěku a starověku na Katedře teorií Vysoké školy umělecko-průmyslové v Praze; v posledních letech též klasickou a římsko-provinciální archeologii na Katedře archeologie Západočeské univerzity v Plzni a dějiny architektury na UJEP v Ústí nad Labem. Na VŠUP v roce 2005 akreditoval nový specializovaný předmět „historické technologie“ zaměřený na konfrontaci poznatků teoretického bádání s technicko-řemeslnou praxí současných výtvarníků. Od poloviny devadesátých let se věnuje též archeologii středověkého a novověkého města. V posledních dvaceti letech vedl nebo spoluvědl řadu výzkumů společnosti ARCHAIA na celém území ČR i v Dolním Rakousku. V letech 2003 až 2009 stál v čele realizačního týmu záchranného výzkumu na náměstí Republiky v Praze představujícího dosud největší plošný odkryv městského jádra v dějinách české archeologie. Vedle odborných aktivit se intenzivně věnuje popularizaci archeologie v řadách široké veřejnosti – od pořádání programů pro školní mládež a další návštěvníky Archeologického parku Liboc přes tematické exkurze až po popularizační přednášky.